DOI: 10.24425/academiaPAN.2022.143968

Skarby Akademii

W Pałacu Staszica z okazji jubileuszu 70-lecia PAN powstała wystawa prezentująca zbiory Akademii.

Joanna Arvaniti

Archiwum Polskiej Akademii Nauk w Warszawie

Jubileusz 70-lecia PAN jest doskonałą okazją do zaprezentowania skarbów polskiej nauki. Zbiory Polskiej Akademii Nauk, kontynuującej tradycje m.in. Towarzystwa Przyjaciół Nauk, zgromadzone w jej licznych jednostkach naukowych i pomocniczych (instytutach, archiwach, bibliotekach, muzeach), rozmieszczonych na terenie całego kraju, stanowią integralny składnik krajowego i światowego dziedzictwa kulturowego i naukowego. Scenariusz wystawy (20 plansz) opracowali pracownicy Archiwum PAN we współpracy z wybranymi placówkami Akademii. Wystawę otwarto w Pałacu Staszica, domu Towarzystwa Przyjaciół Nauk, który miał stanowić od chwili powstania po wsze czasy miejsce spotkań uczonych mężów i przechowywać naukowe zbiory rękopiśmienne i biblioteczne.

Ekspozycja jest bardzo urozmaicona dzięki unikatowym i rzadko upowszechnianym obiektom użyczonym przez placówki PAN. Prezentujemy m.in. cysterski dokument pergaminowy z XIII stulecia, XVII-wieczny druk z rysunkami autora używanych wówczas urządzeń technicznych z uwagami o ich wydajności i „przepisami" bhp, odręczne mapy stanowiące cenne zabytki polskiej kartografii, unikatowe w skali światowej atlasy i słowniki, stare fotografie, wśród nich reprodukcję dagerotypu sprzed 1860 roku, zaszczytny medal królewski z 1765 roku, list Alberta Einsteina do polskiego fizyka, prekursora telewizji Mieczysława Wolfkego, z 1946 roku, XVIII-wieczne okazy botaniczne, obiekty zoologiczne, np. wyjątkowy okaz nosorożca włochatego, który obok mamuta włochatego był największym roślinożercą epoki lodowcowej, czy jedną z najbogatszych kolekcji owadów w Polsce. Na wystawie można podziwiać ozdoby ze szkła, srebra i z brązu odkryte na stanowisku w Weklicach, a także piękne akwarele Heleny Modrzejewskiej oraz nieznane fotografie Warszawy i kilku innych polskich miast, a także dokumentację ugrupowań politycznych z okresu wyborów parlamentarnych w 1993 roku.

Na uwagę zasługują eksponaty udostępnione przez wybrane biblioteki Akademii, w tym: rękopis *Dziadów części III* Adama Mickiewicza, portrety i karykatury Kazimierza Twardowskiego, Adama Mickiewicza i Bolesława Prusa, zabawny i nieco pikantny obrazek ze sztambucha Michała Heindenreicha z początku XVII wieku, pokazujący radosne harce ludu, dokument pergaminowy z 1447 roku, w którym Kazimierz IV Jagiellończyk zabrania pod karą konfiskaty mienia sprzedaży piwa niewarzonego w Krakowie, inkunabuł Hieronymusa Brunschwiga, chirurga, alchemika i botanika, poświęcony epidemii dżumy i sposobom jej leczenia, reprezentowany na wystawie przez ręcznie barwiony drzeworyt ze sceną konsylium nad łożem chorego na dżumę.

Na planszach przedstawiono też informacje o partnerach projektu popularyzujących swoje cenne zbiory. Wystawie towarzyszyło sympozjum.

Ekspozycja *Skarby Akademii* daje niepowtarzalną możliwość obejrzenia w jednym miejscu wielu różnorodnych obiektów i wpisuje się w cykl jubileuszowych przedsięwzięć Polskiej Akademii Nauk, której ważnym zadaniem od początku istnienia jest gromadzenie zbiorów naukowych, przyrodniczych, historycznych i zabytkowych. ■

dr Joanna Arvaniti

Ukończyła Wydział Filologii Polskiej i Słowiańskiej Uniwersytetu Warszawskiego. Pracuje jako kustosz w Archiwum PAN w Warszawie, jest sekretarzem Rady Naukowej Archiwum Polskiej Akademii Nauk oraz redaktorem „Biuletynu Archiwum Polskiej Akademii Nauk".

joanna.arvaniti@wp.pl